

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 5. april 2023
Kontor: Politikontoret
Sagsbeh: Freja Bruun
Sagsnr.: 2023-0030-8540
Dok.: 2767377

Besvarelse af spørgsmål nr. 438 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 438 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 10. marts 2023. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Lorentzen Dehnhardt (SF).

Peter Hummelgaard

/

Maria Carlsson

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 438 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren redegøre for, om han igen vil sikre en årlig rapport med data om klager over politiets dispositioner, hvad der er blevet klaget over som f.eks. efterforskning, og hvor mange borgerne, som har fået medhold eller afslag på deres klage, og vil ministeren ligeledes redegøre for, om argumentet for rapporten som ”skulle danne grundlag for en organisatorisk læring på tværs af politikredsene, så der hurtigt og effektivt kan ændres på uhensigtsmæssig adfærd” og at ”borgernes oplevelser med politiet og ikke mindst politiets efterfølgende håndtering af borgernes dårlige oplevelser er helt afgørende for tilliden til politiet” ikke længere er gældende, jf. artiklen ”Rigspolitiet har skrottet åbenhed i klager over politiet” fra dr.dk den 8. marts 2023?”

Svar:

1. Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Rigspolitiet, der har oplyst følgende:

”Rigspolitiet og Rigsadvokaten har siden 2018 udarbejdet et årligt fælles overblik over klager over politiets dispositioner inden og uden for strafferetsplejen (herefter benævnt det ”fælles overblik”). Det fælles overblik blev indført som en del af udspillet ”Nærhed og tryghed” fra 2018 med henblik på at sikre en løbende og mere systematisk opfølgning på borgernes klager over politiet. Det fælles overblik blev udarbejdet for årene 2018, 2019 og 2020.

En dispositionsklage vil typisk være en klage over politiets dispositioner vedrørende politifaglige spørgsmål – både inden for og uden for strafferetsplejen. Dispositionsklager omfatter et betydeligt antal dispositioner af meget forskelligartet karakter. En klage over en polititjenestemandes adfærd (f.eks. talt uhøfligt eller optrådt ukorrekt, været for hårdhændet under en anholdelse eller har misbrugt sin myndighed) er derimod ikke en dispositionsklage, men en adfærdsklage, som behandles af Den Uafhængige Politiklagemyndighed.

Erfaringerne med udarbejdelse af de årlige fælles overblik viser, at dispositionsklagerne i politikredsene dækker over vidt forskellige typer klager, som vedrører mange områder. Det var derfor vanskeligt at udlede generelle tendenser af dispositionsklagerne på tværs af politikredsene.

Ud fra disse erfaringer var det således Rigspolitiets opfattelse, at den organisatoriske læring kunne opnås på en mere hensigtsmæssig og ressourcebesparende måde ved indførelse af en ny decentral læringsmodel.

På den baggrund besluttede Justitsministeriet, Rigspolitiet og Rigsadvokaten i marts 2022, at det årlige fælles overblik over dispositionsklager ophørte fra 2021 og i stedet blev afløst af en decentral læringsmodel.

Med denne model forholder politikredsene sig løbende til dispositionsklagerne og vil hurtigt kunne handle på eventuelle uhenigtsmæssigheder i politikredsen. Der vil derudover kunne ske vidensdeling mellem politikredsene i relevante faglige eller centrale fora med henblik på at opnå organisatorisk læring på tværs af politikredsene.

Den lokale forankring af overblikket over dispositionsklager skal også ses i sammenhæng med flerårsaftalen for politi og anklagemyndighed 2021-2023, hvor aftalparterne bag aftalen ønskede at skabe en bedre balance mellem et centralt rigspoliti og det nære politiarbejde tættere på borgerne. Der er på den baggrund blevet gennemført en reform af Rigspolitiet, som har reduceret antallet af ansatte meget betydeligt. Reformen understøttes af en ny ledelses- og styringsmodel for politiet, der medfører mere synlighed og ansvar for de lokale politikredse. Indførelsen af en mere decentral læringsmodel for dispositionsklager flugter hermed.

Uagtet den decentrale læringsmodel fører Rigspolitiet tilsyn med politikredsenes virksomhed, jf. retsplejelovens § 109, stk. 1. Der er tale om et sædvanligt administrativt over-/underordningsforhold, og Rigspolitiet er således klageinstans i forhold til politikredsenes afgørelser uden for strafferetsplejen.

Rigsadvokaten er de øvrige offentlige anklagere overordnet og fører tilsyn med disse, jf. retsplejelovens § 99, stk. 2.

I praksis betyder dette, at Rigsadvokaten fører tilsyn med statsadvokaternes behandling af straffesager og behandler klager over afgørelser vedrørende strafforfølgning, der er truffet af statsadvokaterne som 1. instans, og at statsadvokaterne fører tilsyn med politidirektørernes behandling af straffesager og behandler klager over afgørelser truffet af politidirektørerne vedrørende strafforfølgning, jf. retsplejelovens § 101, stk. 2.

Rigsadvokaten har fra 2023 fastsat retningslinjer for opfølgning på dispositionsklagesager behandlet af statsadvokaterne og Rigsadvokaten.

Rigspolitiet har derudover i forbindelse med ophøret af et generelt overblik over dispositionsklager indført en ny indberetningsordning, hvor alle politikredse og National enhed for Særlig Kriminalitet (NSK) indberetter dispositionsklager og erstatningssager uden for strafferetsplejen om forskelsbehandling på grund af etnicitet mv. til Rigspolitiet. Formålet med den nye indberetningsordning er at fastholde særligt fokus på disse sager.

Rigsadvokaten og Rigspolitiet er i dialog om, hvorvidt den ovenfor beskrevne indberetningsordning også skal gælde for sager inden for strafferetsplejen.

Rigsadvokaten har i forbindelse med ophøret af det fælles overblik iværksat en ordning, hvor dispositionsklagesager inden for strafferetsplejen om bl.a. forskelsbehandling på grund af etnicitet kan udfindes ved et datatræk, når disse er påklaget til statsadvokaterne.

Endeligt skal det bemærkes, at Rigspolitiet og Rigsadvokaten vil indskærpe over for politikredsene, at der med den decentrale læringsmodel følger et ansvar for at have et løbende, opdateret lokalt forankret overblik over dispositionsklagerne i de enkelte politikredse til brug for egen læring og løbende forespørgsler i forbindelse med aktindsigter, folketingsspørgsmål mv.”

2. Det er afgørende for danskernes tillid til politiet og til retssamfundet som helhed, at borgerne oplever, at deres klager bliver taget alvorligt, og at myndighederne tager ved lære af dem. Der skal være åbenhed om, hvad der klages over til politiet, og hvordan politiet håndterer klagerne.

Som det også fremgår af Rigspolitiets bidrag til besvarelsen, var baggrunden for afskaffelsen af det årlige overblik over klager over politiets dispositioner, at det var Rigspolitiets opfattelse, at læringen af de enkelte sager kan opnås på en mere hensigtsmæssig og ressourcebesparende måde end ved et årligt fælles overblik. Det har jeg noteret mig.

Jeg har dog samtidig en klar forventning om, at de enkelte politikredse følger op på den beslutning, der blev truffet sidste år, og sørger for, at man lokalt har et overblik over, hvad der klages over, og hvordan politiet sikrer læring af det.

Jeg har i den forbindelse noteret mig, at Rigspolitiet og Rigsadvokaten vil indskærpe over for politikredsene, at der med den decentrale læringsmodel følger et ansvar for at have et løbende, opdateret og lokalt forankret overblik

over dispositionsklagerne i de enkelte politikredse – både for politikredses egen læring og for at kunne besvare henvendelser fra offentligheden.